

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri

Av. Özgür SÜZER – Av. Burak KEPKEP

İstanbul, 17 Aralık 2011

Doğal Gaz

- Ülkemizde enerji ihtiyacının her geçen gün artması, dünya konjonktüründeki değişimler ve liberal piyasa düzenlemeleri :
    - Doğal Gazın ithalatından, dağıtım ve kullanımına kadar hizmet veren kişi ve kuruluşların belirlenmesi ,
    - Bunların uyacakları hükümlerin tespiti ve yetkilendirilmesi ve
    - Bunların denetlenmesi konularında ayrıntılı yasal bir düzenleme yapılması
- ihtiyacını ortaya çıkartmıştır.

Doğal Gaz

- 397 sayılı Kanun Hükümünde Kararname ile doğal gazın (sıvılaştırılmış hali de dâhil) ithali, satışı, satış fiyatlarının tespiti ve ülke içinde dağıtım yetkisi BOTAŞ' a verilmiştir.
- Liberal ekonominin gereği olan tekelleri kaldırma hedefleri doğrultusunda doğal gaz piyasasında tam rekabetin sağlanabilmesi için 397 sayılı KHK yürürlükten kaldırılarak doğal gazın iletimi yanında ithali , dağıtımı ve satışına ilişkin hususlar Kanun kapsamına alınmıştır.

Doğal Gaz

- 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu 2 Mayıs 2001 gün ve 24390 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- 4646 sayılı Kanun ile özel sektörün katılımıyla güçlenecek; şeffaf, rekabetçi ve liberal bir doğal gaz piyasası hedeflenmiştir. Bu çerçevede;
  - Doğal gazın, sürekli ve ekonomik olarak tüketicilerin kullanımına sunulması,
  - Eşit taraflar arasında ayırım yapılmayan ve şeffaf bir piyasa oluşturulması ve
  - BOTAŞ'ın pazar payının %20'ye düşürülmesi ve piyasada rekabetin oluşturulması gibi hedefler belirlenmiştir.

Doğal Gaz

- 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu uyarınca doğal gaz:
“Yerden çıkarılan veya çıkarılabilen gaz halindeki doğal hidrokarbonlar ile bu gazların piyasaya sunulmak üzere çeşitli yöntemlerle sıvılaştırılmış, basınçlandırılmış veya fiziksel işlemlere tabi tutulmuş (Sıvılaştırılmış Petrol Gazı - LPG hariç) diğer halleri”
şeklinde tanımlanmaktadır.
- Bu tanıma uygun olarak üretilen doğal gaz, üreticiler tarafından tedarik sözleşmeleri ile doğal gaz piyasasına arz edilir.

Doğal Gaz Tedariki

- Doğal gaz tedarik s3zleşmeleri 3retici ile tedarikçi arasında kurulabileceği gibi, 3retici veya tedarikçi ile son kullanıcı arasında da kurulabilir.
- Buna g3re doğal gaz tedarik s3zleşmeleri, doğal gaz 3reticileri ile doğal gaz toptan veya perakende satış lisansı veya doğal gaz dağıtım lisansı sahibi t3zel kişiler arasında akdedilebileceği gibi; anılan kişilerle gerçek veya t3zel kişi sanayi veya konut aboneleri arasında da kurulabilmektedir.

Doğal Gaz Tedariki

- Doğal gaz tedarik s3zleşmesi aracılığıyla doğal gaz tedarik edilmesinin çeşitli sebepleri olabilir. Bu sebeplerden başlıcaları;
  - Kombine evrim santrali vasıtasıyla elektrik üretimi faaliyetini gerçekleştirmek;
  - üncü kişilere (ör. toptan satış şirketleri) satmak;
  - Kendisiyle tedarik s3zleşmesi akdetmiş olan konut doğal gaz abonelerine satmak.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri

- Doğal gaz tedarik sözleşmeleri kapsamındaki bu çalışmada sırasıyla aşağıdaki sözleşmelere yer verilecektir:
  - Uluslararası enerji piyasasında kurulan doğal gaz tedarik sözleşmeleri ve *Master Sales Agreements*'a ("**MSAs**") genel bakış;
  - Üreticiler ile tedarikçiler arasında kurulan doğal gaz tedarik sözleşmeleri ve
  - Tüketici sıfatını haiz son kullanıcılarla kurulan abonelik sözleşmeleri.

Bir bakışta *Master Sales Agreements*

Bir bakışta *Master Sales Agreements*

- Ülkemizde Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'ndan ("EPDK") doğal gaz ithalat lisansı almış olan tüzel kişilerin yurt dışından sıvılaştırılmış doğal gaz (*LNG*) ithal etmesi mümkündür.
- Operasyonel açıdan bakıldığında, ithal edilen bu LNG belirli terminaller aracılığıyla (ör. *Aliağa Ege Gaz Terminali*) ve bu terminallerin Kullanım Usul ve Esasları (KUE) kapsamında gaz haline dönüştürülerek ulusal şebekeye verilmektedir.

Bir bakışta *MSAs*

- LNG'nin bu şekilde ithalatı için yurt dışında yerleşik LNG ithalatçılarıyla *MSAs*'ler kurulmaktadır.
- Bu sözleşmeler çoğunlukla yurt dışında yerleşik doğal gaz tacirinin pazarlık payının yüksek olması sebebiyle çok fazla tadile açık olmamaktadır. Dolayısıyla her bir tedarikçi/üretici tarafından standart olarak hazırlanmış olan bu tip sözleşmeler ülkemizde yerleşik doğal gaz ithalatçı şirketlerince ufak değişikliklerle kabul edilmektedir.

Bir bakışta *MSAs*

- LNG ithalatının serbest bırakılması piyasaya yeni bir açılım getirmekle beraber, bu husus ağırlıklı olarak sadece BOTAŞ'ın yararınadır. Kanun hükümlerinin yerine getirilmediği ve serbest piyasanın oluşmadığı bir ortamda liberal piyasa adına çok olumlu bir adım olmamakla birlikte, pazar payı hususundaki piyasa öngörüsünün aleyhine çalışacaktır.
- Nitekim halihazırda Türkiye'de faaliyet gösteren ve LNG *İthalat Lisansına* sahip birçok firma, doğal gazdaki fiyat sübvansiyonu nedeniyle LNG ithalatını askıya almış durumdadır. Bu amaçla kurulan terminaller işlemez haldedir.

Bir bakışta *MSAs*

- MSAs'ler “çerçeve sözleşme” niteliğindedir. Dolayısıyla, MSAs tarafları için sözleşmenin kurulmasıyla devir, teslim ve bedel ödeme borçları doğmaz. Yalnızca ilerideki ticari ilişkinin genel şartları belirlenir.
- Buna göre, MSAs'ler asıl sözleşmeye refakat eden ve onu tamamlayan bir niteliği haizdir. Taraflar, her bir siparişte tekrar eden şartları yeniden karara bağlama zahmetinden kurtulurlar.
- Buna göre MSAs'lere ekli *Confirmation Memorandum* olarak da adlandırılabilen sipariş formlarının ithalatçı şirket tarafından tedarikçi şirkete gönderilmesiyle tarafların karşılıklı edim yükümlülükleri doğmuş olur. Karşılıklı yükümlülükler MSAs'de yer alan genel hükümlere tabidir.

Bir bakışta *MSAs*

- MSAs'lerin içerikleri yurt dışında yerleşik firmalar tarafından ayrıntılı bir şekilde kaleme alınmıştır.
- Genel olarak bakıldığında;
  - Siparişlere ilişkin detaylar, MSAs'lerde yer almaz.
  - Sözleşmenin ve her bir siparişin akdedilmesinden doğan vergi, harç ve sair yükümlülükler ithalatçı şirkete yükletilmiştir.
  - Doğal gaz tedarikinin ülkemizde teslim edileceği tesise ilişkin ayrıntılı teknik kriterler yer alır.

Bir bakışta *MSAs*

- Genel olarak bakıldığında (devam);
  - Risk ve mülkiyetin nakli; temerrüt; mücbir sebep ve sorumluluğun sınırlandırılması hallerine ilişkin ayrıntılara yer verilmiştir.
  - Satın alınan doğal gazın faturalanması ve bedelinin ödenmesine ilişkin ayrıntıların yanı sıra, teminat mekanizmaları (hakim şirket garantisi; akreditif; banka teminat mektubu) ayrıntılı olarak yer almaktadır.
  - *MSAs*'ler çoğunlukla Uluslararası Mal Satışına İlişkin Viyana Konvansiyonu (1980) dışında kalan Londra veya New York hukuklarına tabi olmaktadır.
  - Uyuşmazlıkların halli için bilirkişi (*expert*) ve Uluslararası Ticaret Odası'nın tahkim prosedürleri öngörülmektedir.

Bir bakışta *MSAs*

- *MSAs*'lerde tedarikçi şirket çerçeve sözleşmenin standart hükümlerinde çok fazla değişiklik yapmamaktadır.
- Çerçeve niteliğinde olması sebebiyle, taraflar *MSAs*'leri imzalamış olsalar bile, ithalatçı şirket doğal gaz satın alma yükümlülüğü altında değildir.
- Yabancı hukuk kuralları ve alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının uygulama serbestisi bulunduğu sözleşmelerdir.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri -Satış Sözleşmeleri-

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri -Satış Sözleşmeleri-

- MSAs'lerden farklı olarak doğal gaz tedarik sözleşmeleri yurt içinde farklı tüzel kişiler arasında akdedilebilmektedir:
  - Doğal gaz üretim lisansı sahibi şirketler , toptan satış, perakende ve/veya dağıtım lisansı sahibi şirketler arasında kurulan tedarik sözleşmeleri;
  - Toptan satış lisansı sahibi şirketlerle dağıtım şirketleri ve/veya serbest tüketiciler arasında kurulan tedarik sözleşmeleri ve
  - Dağıtım şirketleri ile sanayi aboneleri arasında kurulan tedarik sözleşmeleri.

Anılan sözleşmeleri ayrıntılı olarak incelemeyen, doğal gaz piyasasında kurulan sözleşmelere hâkim olan iki temel ilkeye değinmekte fayda görüyoruz.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmelerine Hâkim Temel İlkeler **Al ya da Almazsan Öde (*Take or Not Take but Pay*) kayıtları**

- BOTAŞ dâhil, doğal gaz tedarikçi şirketlerinin akdetmiş oldukları sürekli edim yükümlülüğü yükleyen sözleşmelerde al ya da öde (al ya da almazsan öde) kayıtlarına rastlanmaktadır.
- Al ya da öde kayıtları doğal gaz alıcı tarafa şarta bağlı olmayan ödeme yükümlülüğü yükler. Burada ödeme edimi ile yükümlü olan kişi, doğal gaz teslimatı gerçekleşmese dahi teslimat konusu miktara ilişkin meblağı ödemekle yükümlü olmaktadır. Başka bir ifadeyle, sözleşme konusu gaz fiilen teslim edilmesey veya daha az miktarlarda teslim edilsey dahi sözleşmede belirlenen meblağ yükümlü tarafça ödenmektedir.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmelerine Hâkim Temel İlkeler Al ya da Almazsan Öde (*Take or Not Take but Pay*) kayıtları

- Doğal gaz piyasasında kurulan ikili tedarik sözleşmeleri genellikle bir (1) sene süreli kurulmaktadır.
- *Al ya da öde kayıtları* ile doğal gaz ithalatçı/tedarikçi şirketleri akdettikleri sözleşmelerden kaynaklanan riskleri kendi alıcılarına yansıtmaktadırlar.
- *Al ya da öde kayıtları* sözleşmelerde *Asgari Alım Taahhütleri* – dolayısıyla asgari ödeme taahhütleri- ile ortaya çıkmaktadır. Fakat uzun süreli (örneğin beş seneden uzun) sözleşmelerde bu tip kayıtların yer almasının rekabet hukuku anlamında ayrıca değerlendirilmesi gerekebilir.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmelerine Hâkim Temel İlkeler Al ya da Almazsan Öde (*Take or Not Take but Pay*) kayıtları

- *Al ya da öde* kayıtları hiçbir şekilde tedarikçi şirketin zenginleşmesine yönelik yapılmış olan bir işlem değildir.
- *Make up* veya *carry forward* işlemleri ile müşterinin bedelini ödeyip teslim etmediği doğal gazı ilerleyen dönemlerde alması, sözleşmede bu yönde hüküm bulunması koşuluyla mümkün hale getirilmektedir.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmelerine Hâkim Temel İlkeler Birebir rücu (*Back-to back*) ilkesi

- Doğal gaz sözleşmelerine yön veren bir diğer ilke de *birebir rücu* ilkesidir.
- Doğal gaz tedarik sözleşmelerinde, tedarikçiye birebir rücu hakkı tanınmaktadır. Bu hak uyarınca, tedarikçi şirket, müşterinin sözleşmeye aykırılıklardan dolayı kendisinin katlanmak durumunda olabileceği her türlü masraf; sistem dengesizlik bedeli ve cezayı müşteriye yansıtabilmektedir.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmelerine Hâkim Temel İlkeler Birebir rücu (*Back-to back*) ilkesi

- *Birebir rücu* hakkı kapsamında, müşterinin doğal gaz sözleşmesinde yer alan azami alım taahhüdünü ve dolayısıyla tedarikçi şirketin şebeke işletmecisine bildirmiş olduğu doğal gaz miktarını aşmak suretiyle sistem işletmecisi tarafından tedarikçinin ödemek zorunda bırakılabileceği bedelleri tedarikçi müşteriden talep edebilecektir.
- Örneğin sistem dengesizlik fiyatının işletmeci tarafından tedarikçiye kesilmesi halinde, birebir rücu hakkı kapsamında tedarikçi bu bedeli dengesizliğe sebep olan müşteriden tahsil edebilecektir.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmelerine Hâkim Temel İlkeler Birebir rücu (*Back-to back*) ilkesi

- Bilindiği üzere doğal gaz tedarikçisi çoğu zaman üretici olmamaktadır.
- Dolayısıyla, *birebir rücu* hakkının tedarikçi tarafından tedarik sözleşmesinde doğrudan yer almadığı hallerde etkili bir şekilde uygulanabilmesi için, tedarikçinin kendi doğal gaz tedarikçisi ile arasındaki sözleşmesel şartların birebir kendi müşterisi ile arasındaki sözleşmeye yansıtılması gerekmektedir.
  - Tedarikçi, kendi tedarikçisi ile arasındaki sözleşmede yer alan mücbir sebep halleri; temerrüt halleri; fesih halleri gibi hükümleri kendi müşterisi ile arasındaki sözleşmeye de yansıtmalıdır.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmelerine Hâkim Temel İlkeler Genel İşlem Şartlarının Denetimi

- Herhangi erteleyici bir kanunun kabul edilmemesi halinde 1 Temmuz 2012 gününde yürürlüğe girecek olan 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun getirmiş olduğu yeniliklerin başında genel işlem şartlarına ilişkin düzenlemeler gelmektedir.
- Uygulamada karşılaşılan tedarik sözleşmelerinin çoğunda ödeme ve teslim şartları tek taraflı olarak ve pazarlık yapılmaksızın hazırlanır. Tedarik sözleşmelerinde de sözleşme dengesi tedarikçi lehine bozulmuştur.
- Türk Borçlar Kanunu tüketici hukuku mevzuatında yer almayan bu düzenlemeyi 21 vd. maddelerinde, sözleşmedeki dengenin yeniden sağlanarak sözleşme tarafları arasındaki adaletin sağlanması amacıyla düzenlemektedir.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmelerine Hâkim Temel İlkeler Genel İşlem Şartlarının Denetimi

- Türk Borçlar Kanunu'nun bu düzenlemesi karşısında, tedarik sözleşmelerinin müşteri tarafını oluşturan gerçek veya tüzel kişiler genel işlem şartlarının varlığından haberdar edilmeli ve somut olayın gerektirdiği özen yükümü yerine getirilerek, dürüstlük kuralı çerçevesinde diğer tarafa sözleşmenin şartlarını (içeriklerini) öğrenme imkânı tanınmalıdır.
- Genel işlem şartlarına aykırı koşullar için *kısmi hükümsüzlükten* bahsedilecektir.
- Tüm bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, Türk Borçlar Kanunu ile kabul edilen genel işlem şartlarına ilişkin düzenlemeler doğal gaz piyasasını doğrudan etkiler nitelikte olup, gerek özel hukuk gerekse kamu hukuku tüzel kişileri ile yapılan sözleşmelerde uygulama alanı bulacaktır.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri

-Genel Hükümler-

- Doğal gaz tedarik sözleşmeleri yapı olarak ticari sözleşmelerle benzerlik gösterir.
- 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun 4. maddesi uyarınca doğal gaz tedarik sözleşmeleri *sözleşme özgürlüğü* ilkesi üzerine kurulmuştur. Başka bir deyişle, EPDK'nın bu sözleşmeler üzerinde herhangi bir denetim yetkisi olmadığı gibi, sözleşme hükümleri EPDK'nın onayına sunulmaz.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri

-Genel Hükümler-

- Doğal gaz tedarik sözleşmelerinin çatısı incelendiğinde:
  - Sözleşmenin tarafları ve konusu;
  - Taliki şartlar;
  - Sözleşmenin süresi;
  - Teslim noktası ve doğal gaz kullanımının ölçümü;
  - Dönemsel sözleşme miktarı ile asgari ve azami çekiş taahhütleri;
  - Fiyat;
  - Taşıma bildirimini;
  - Fatura; ödeme şartları ve teminat;
  - Sözleşmenin feshi ve mücbir sebepler;
  - Gizlilik ve
  - Uyuşmazlıkların haline

ilişkin hükümlere yer verildiği görölmektedir.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri

-Genel Hükümler-

- Daha önce açıklanan *Al ya da (Almazsan) Öde* yükümlülüğüne genel olarak doğal gaz tedarik sözleşmelerinin miktarına ilişkin hükümler içerisinde yer verilir.
- Bu hükümler, doğal gaz sözleşmelerinin *sine qua non* hükümlerindedir. Bu hükümlerin sözleşmelerde yer almaması öngörülemeyen bir hukuki ortam yaratacak ve tedarikçileri maddi anlamda sıkıntıya sokabilmektedir.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri

-Sözleşmenin İfa Yeri Sorunu-

- Doğal gaz tedarik sözleşmelerinde ifa yeri müşteri odaklı verilmektedir. Buna göre, doğal gazın ölçümüne yarayan ve belirli teknik kriterleri haiz olması gereken (ör. ölçüm kalibrasyonu yapılmış) sayaç çıkışından sonra müşteriye teslim gerçekleşmiş olarak kabul edilmektedir.
- Başka bir deyişle, doğal gazın mülkiyeti (doğal gazın hasar ve yararı ile birlikte) müşteriye gazın devir noktası üzerinden geçmesi ile devredilir.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri

-Mücbir Sebepler-

- Mücbir sebepler her ne kadar sözleşmelerde standart olarak algılansa bile, üretici dışındaki tedarikçilerin kendi tedarikçileri ile aralarındaki sözleşmelerde yer alan bu hükümleri kendi müşterileri ile yapmış oldukları sözleşmelere yansıtmaları gerekir.
- Aksi takdirde, kendi tedarikçileri ile aralarındaki sözleşmelerde yer alan mücbir sebep şartlarından birinin gerçekleşmesi ile doğal gaz tedariki duran bir tedarikçi, kendi müşterisine doğal gaz arzını haklı sebep göstermeden durdurmak zorunda kalacaktır.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri

-Mali Hükümler-

- Doğal gazın maliyeti göz önüne alındığında, tedarik sözleşmesi taraflarının dikkat etmeleri gereken en önemli noktalardan biri de ödeme ve faturalamaya ilişkin esaslardır.
- Faturalama ve ödeme tarihleri şirketlerin ticari stratejileri ve yükümlülükleri doğrultusunda şekillenmektedir.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri

-Mali Hükümler-

- Yurtiçinde yapılan doğalgaz tedarik sözleşmelerinde, yukarıda da bahsedildiği üzere en kritik nokta, doğalgaz birim fiyatının nasıl belirleneceği hususudur. Bu sorun, BOTAŞ tarafından aylık olarak belirlenen ve resmi internet sayfasında yayımlanan fiyatların baz alınması suretiyle aşılmaktadır.
- 2010 yılı itibariyle yaklaşık 40.000.000.000 standart metreküp doğalgaz ithal eden BOTAŞ'ın piyasadaki tek fiyat belirleyicisi olma sıfatı, böyle bir çözüm yöntemini zorunlu kılmaktadır.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri

-Teminatlar-

- Özellikle doğal gaz tedarikine ilişkin olarak akdedilen sürekli edimli sözleşmeler başta olmak üzere doğal gaz tedarik sözleşmelerinde müşterilerden teminat talep edilmektedir. Bunun temel sebebi, müşterinin temerrüde düşmesi halinde kimi zaman çok yüksek tüketim değerlerini bulan doğal gaz tüketim bedellerinin tahsilinin garanti altına alınmasıdır.
- Yukarıda MSAs'e ilişkin açıklamalarda bahsedildiği üzere, uluslararası LNG tedarikinde akreditifle ödeme ve hâkim şirketin doğal gaz ithalatçı bağlı şirketine şirkete vermiş olduğu garantilerle yabancı tedarikçilerden LNG satın alınabilmektedir.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri -Teminatlar-

- Serbest tüketicilerle kurulan doğal gaz tedarik sözleşmelerinde ise banka teminat mektupları en güvenilir teminat aracı olarak tedarikçilerce tercih edilmektedir. Bunun dışında nakdi teminatlar da kabul edilebilir bir alternatiftir.
- Özellikle sözleşmelerin kendiliğinden yenilendiği hallerde, teminat tutarlarının yeni sözleşme dönemi tüketim oranları doğrultusunda revize edilmesi ve eksik kalan teminatların kısa sürede tamamlanması tedarikçi açısından önem arz etmektedir.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri

-Teminatlar-

- Piyasada oluşan ihtiyaçlar, doğal gaz alım satım sözleşmelerinde, kısaca DBS diye adlandırılan “Doğrudan Borçlanma Sistemi”nin tüketilen doğalgaz bedelinin teminat enstrümanı olarak yaratılmasına ön ayak olmuştur.
- Bu teminatlandırma sisteminde, tedarikçi firmanın bankaya ilettiği tutarlar belirtilen vade sonunda müşteri hesabındaki bakiyeden; bakiye müsait değilse müşteriye tesis edilmiş olan kredi limitinden otomatik olarak çekilmek suretiyle satıcı firma hesaplarına aktarılmaktadır.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri

-Fesih Şartları-

- Sözleşme'nin fesih maddeleri de, aynı mücbir sebep maddelerinde olduğu gibi, tedarikçi şirketin kendi tedarikçisi ile arasındaki sözleşmede yer alan şartları içermelidir. Bu şartlara ek olasılıkların da öngörülmesi mümkündür.
- Sözleşmenin tedarikçi veya müşteri tarafından tek taraflı feshedilebilmesine ilişkin düzenlemeler genellikle tedarikçinin ticari kararı ile şekillenmektedir. Fakat şu anki piyasa şartları ve sözleşmeden doğan damga vergisi yükü de dikkate alındığında tedarikçilerin genellikle bir (1) sene süreli tedarik sözleşmeleri akdetmiş oldukları gözlemlenmektedir.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri

-Fesih Şartları-

- Sözleşmelerde yer alan belli başlı fesih halleri olarak aşağıdaki haller sıralanabilir:
  - * Sözleşmenin teminatsız hale gelmesi;
  - * Tedarikçi veya müşterinin iflası veya tasfiyeye girmesi;
  - * Müşterinin temerrüdü;
  - * Taraflardan birinin sözleşme ile yüklenmiş olduğu edimleri kendisine yapılan ihtarla rağmen belirlenen sürede yerine getirmemiş olması;
  - * Mücbir sebebin tarafların belirlediği sürelerden daha uzun sürmesi.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri

-Doğal Gaz Arzının Durdurulması-

- Sözleşmesel ilişkinin ileriye etkili olarak feshedilmesi durumundan farklı olarak, sürekli edimli tedarik sözleşmelerinde tedarikçiye belirli şartlar altında doğal gaz arzını durdurma yetkisi tanınabilmektedir.
- Buna göre tedarikçi, örneğin süresi içerisinde doğal gaz fatura ödemesini gerçekleştirilmeyen ve kendisine verilen ihtara rağmen bu yükümlülüğünü belli bir süre içerisinde yerine getirmeyen doğal gaz abonelerine sözleşmede yer alması kayıt ve şartıyla doğal gaz arzını durdurma hakkını elinde tutabilmektedir. Bu durum pratik sebeplerle tercih edilmektedir.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri -Bildirimler-

- Doğal gaz piyasasının dinamik yapısı ve zaman kayıplarının taraflara yükleyebilecekleri yükümlölükler dikkate alındığında tedarik sözleşmelerinde taraflar birbirlerine faks veya eposta yolu ile yapılacak bildirimlerin geçerli addedileceğini kabul etmektedirler.
- Bu durum her ne kadar ispat açısından risk teşkil etmekte ise de, zaman kayıplarının asgari seviyede tutulması yönünden tercih edilmektedir. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu bu yönde düzenlemeleri haizdir.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri

-Konut Aboneleri-

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri

-Konut Aboneleri-

- Doğal gaz tedarik sözleşmelerinin bir diğer ayağını da konut aboneleri ile yapılan doğal gaz tedarik sözleşmeleri oluşturmaktadır.
- Yukarıda tedarik sözleşmelerine ilişkin olarak yapmış olduğumuz genel işlem şartlarının denetimine ilişkin açıklamalar bu sözleşme tipinde kendisini daha belirgin bir şekilde göstermektedir. Dolayısıyla, 1 Temmuz 2012 gününden sonra konut aboneleri ile yapılan sözleşmelerin bu yönden yeniden düzenlenmesi gerekecektir.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri

-Konut Aboneleri-

Tüketici Mevzuatının Etkileri

- Konut aboneleri ile akdedilen sözleşmelerin bir tarafını tacir olan doğal gaz dağıtım lisansı sahibi şirket, diğer tarafını da doğal gazı kendi ihtiyacı için kullanmakta olan tüketici abone oluşturmaktadır.
- Öğretide, 5369 sayılı Evrensel Hizmetin Sağlanması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun hükümleri uyarınca doğal gaz ve elektrik hizmetlerinin evrensel hizmet olduğu *lege feranda* kabul edilmektedir.
- Doğal gazın evrensel hizmet olarak nitelendirilmesi sonucunda, doğal gaz piyasasında ihtiyaç duyan tüm kişiler tarafından ulaşılabilir olması, mali açıdan karşılanabilir olması ve müşterilere aynı kalitedeki hizmetten yararlanabilme olanağı sunulması gerekmektedir.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri -Konut Aboneleri- Tüketici Mevzuatının Etkileri

- Dolayısıyla, *iltihaki* sözleşme niteliğinde olan abonelik sözleşmelerinde aşağıdaki özellikler görölmektedir:
  - Taraflar sözleşmenin hüküm ve şartları üzerinde tartışmazlar;
  - Sözleşmenin içeriği daha önceden tedarikçi tarafından tek taraflı olarak belirlenir;
  - Müşterinin yapabilecekleri tedarikçinin şartlarını kabul ederek sözleşmeyi kurmak veya edimden vazgeçmekle sınırlıdır.
- Buna göre, bu tip sözleşmelerin başta 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (“TKHK”) olmak üzere tüketici hukuku mevzuatı hükümlerine uygun hale getirilmesi gerekmektedir.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri

-Konut Aboneleri-

Tüketici Mevzuatının Etkileri

- TKHK uyarınca internet üzerinden kurulan sözleşmeler için de bu durum geçerlidir (ör. İGDAŞ).
- TKHK'nın 6. maddesi uyarınca yazılı olarak düzenlenmesi öngörülen sözleşmelerin en az on iki (12) punto ve koyu siyah harflerle düzenlenmesi gerektiği hükme bağlanmıştır.
- 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 17. maddesinde yer alan yetki sözleşmelerine ilişkin düzenleme uyarınca, bu tip sözleşmelerde yer alması muhtemel yetki anlaşmaları hükümsüzdür.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri

-Konut Aboneleri-

EPDK düzenlemelerinin Sözleşme İçeriğine Etkisi

- Konut aboneleri ile yapılan *iltihaki* sözleşme niteliğindeki sözleşmelerde tarafların sözleşme özgürlüğünden çok da fazla bahsedilemez. Zira bu alanda her ne kadar konut aboneleri ile kurulan sözleşmeler EPDK'nın onayına tabi değilse de sözleşme EPDK'nın kararları ile Doğal Gaz Piyasası Dağıtım ve Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği hükümlerine uygun olarak kurulmalıdır.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri

-Konut Aboneleri-

EPDK düzenlemelerinin Sözleşme İçeriğine Etkisi

- Buna göre tedarikçi sıfatını haiz dağıtım şirketleri;
  - İlk abonelikte abonenin doğal gazının on beş (15) gün içerisinde açılması;
  - Tahsil edilen güvence bedellerinin en geç üç (3) günlük süre içerisinde iade edilmesi;
  - Abonelerden tahsil edilen güvence bedellerinin iade tarihinde güncelleştirilmek suretiyle abonelere iade edilmesi gerekliliği;
  - Kaçak veya usulsüz doğal gaz kullanılmasının tespiti halinde aboneye uygulanacak olan azami cezai oranlar;
  - Doğal gaz abonelik sözleşmesinin feshedilmesi ve doğal gaz arzının durdurulması

gibi düzenlemelere uymakla yükümlüdür ve sözleşmelerde EPDK'nın bu düzenlemelerine aykırı hükümler kabul edemezler.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri

-Sonuç-

- Sonuç olarak, özellikle uluslararası piyasada kurulan MSAs'lerde ölkemizde yerleşik tedarikçiler, çerçeve sözleşmelerle ticari ilişkileri devam ettirmektedirler.
- Tedarikçilerle sanayi abonesi sıfatını haiz müşteriler arasında akdedilen sözleşmeler, doğal gaz piyasasında tarafların sözleşme özgürlüğü ilkesini sonuna kadar kullanabildikleri ve EPDK denetiminden arı olarak devam eden sözleşmelerdir.

Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri

-Sonuç-

- Konut aboneleri ile dağıtım lisansı sahibi şirketler arasında akdedilen sözleşmelerin ise genel işlem şartları; tüketici mevzuatı ve EPDK mevzuatı çerçevesinde hazırlandığı ve bu şekilde kuruldukları görülmektedir.
- İlerleyen dönemlerde doğal gaz piyasasının da elektrik piyasasında olduğu gibi serbest piyasa özelliğini kazanmasını takiben özellikle sanayi aboneleri ile akdedilen sözleşmelerin çerçeve sözleşme niteliğinde ve şu anda elektrik piyasasında yürürlükte olan gün öncesi piyasasında olduğu gibi günlük (*spot*) olması beklenmektedir. Ancak bu şartlar oluşana kadar şu anki sistemin bir süre daha yürürlükte olacağı beklenmektedir.

Teşekkürler!

Av. Özgür SÜZER – Av. Burak KEPKEP